

Procedura oceniania uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych

1. Ocena.

- 1) ocena powinna być pozytywna, doceniająca najmniejsze nawet wysiłki czy umiejętności dziecka;
- 2) rozstrzygana zawsze na korzyść ucznia w przypadku wątpliwości nauczyciela, jaką ocenę wystawić - wyższą czy niższą;
- 3) jasna i jawna - regularne rozmowy z uczniami na temat zasad oceniania i wystawionych już ocen, wnikliwa i analityczna dyskusja o uzyskiwanych stopniach, komentarz ustny lub pisemny do oceny;
- 4) licząca się z oczekiwaniami i potrzebami uczniów - poznanie ich aspiracji sprzyja motywowaniu, stanowi też przyczynek do realizacji zasady podmiotowości ucznia;
- 5) ocena prac pisemnych ucznia niepełnosprawnego powinna zawierać krótkie uzasadnienie oceny oraz wskazówki do ewentualnej poprawy;
- 6) nauczyciele przedmiotu starają się w miarę możliwości zauważać i doceniać "plusem" lub pochwałą słowną każdorazowy przejaw aktywności ucznia niepełnosprawnego;
- 7) nauczyciel wspomagający wyznacza uczniom dodatkowe zadania, które są systematycznie sprawdzane i oceniane "plusem" lub oceną cząstkową, w zależności od stopnia trudności;
- 8) ocenę z zajęć edukacyjnych dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ustala nauczyciel prowadzący dane zajęcie edukacyjne, po zasięgnięciu opinii nauczyciela wspomagającego współorganizującego kształcenie integracyjne.

2. Ocenianie ucznia niedosłyszącego.

- 1) sposób sprawdzania wiedzy należy dostosować do możliwości percepcyjnych dziecka;
- 2) przy ocenie prac pisemnych dziecka nie należy uwzględniać błędów wynikających z niedosłuchu, one nie powinny obniżyć ogólnej oceny pracy. Błędy mogą stanowić dla nauczyciela podstawę, do podjęcia z dzieckiem dalszej pracy samokształceniowej i korekcyjnej oraz ukierunkowania rodziców do dalszej pracy w domu;
- 3) błędy w pisowni należy oceniać opisowo, udzielając dziecku wskazówek do sposobu ich poprawienia;
- 4) przy ocenie osiągnięć ucznia z wadą słuchu należy szczególnie doceniać własną aktywność i wkład pracy ucznia, a także jego stosunek do obowiązków szkolnych (systematyczność, obowiązkowość, dokładność);
- 5) trudności w odbiorze bodźców zewnętrznych na drodze słuchowej, powodują szybszą męczliwość układu nerwowego, słabszą koncentrację uwagi, co może powodować wyłączenie się myślowe, objawy znużenia, dekoncentracji, luki pamięciowe – należy przygotować mniejsze partie materiału do sprawdzenia wiedzy;
- 6) przy sprawdzaniu wiedzy należy używać poleceń, instrukcji słownych, prostych i krótkich zdań, zwracając uwagę, czy dziecko zrozumiało polecenie; w przypadku trudności - należy udzielić mu dodatkowych wyjaśnień, nawet posługując się konkretem;
- 7) kryteria oceniania ucznia z niedosłuchem winny szczegółowo uwzględnić specyfikacją mowy zarówno dźwiękowej, jak i przekazywanej za pomocą pisma uzależnionej od typu niedosłuchu;
- 8) na ocenę z języka polskiego rzutować nie powinny:
 - a) błędy gramatyczne,
 - b) błędy w pisaniu polegające na ubezdźwięcznieniu głosek dźwięcznych w języku polskim, nieprawidłowym stosowaniu końcówek fleksyjnych, nieprawidłowym (zamiennym) używaniu głosek s, z, c, dz, sz, cz, ż, dż, ś, ź, ź, ć, dź,

- c) błędy wynikające z niewłaściwych skojarzeń semantycznych, szczególnie w odniesieniu do wyrazów rzadko używanych lub wprowadzonych do zasobu słów ucznia po raz pierwszy,
 - d) błędy rzeczowe wynikające z trudności związanych z czytaniem obszernych lektur- należy umożliwić uczniowi czytanie tylko istotnych rozdziałów lektury.
3. Ocenianie ucznia niedowidzącego.
- 1) w przypadku prac pisemnych (sprawdzianów, prac kontrolnych) należy przygotować zestaw zadań, poleceń, pytań napisanych odpowiednio większymi literami, z większym kontrastem;
 - 2) w związku z wolnym tempem pracy wydłużyć czas wykonywania sprawdzianów;
 - 3) nie oceniać negatywnie poziomu graficznego i ortograficznego wypowiedzi pisemnych z uwagi na to, że dziecko może pisać brzydko, kreślić, pisać litery niekształtne, nie zachowywać odpowiedniej wielkości liter, ani odstępu w liniaturze;
 - 4) w ocenie opierać się głównie na wypowiedziach ustnych;
 - 5) oceniając technikę czytania uwzględnić:
 - a) wolne tempo pracy,
 - b) łatwą męczliwość (wskazane przerwy z możliwością zamknięcia oczu),
 - c) udostępnianie dużego, wyraźnego druku (litery bez ozdobników),
 - d) czytanie z zastosowaniem pomocy optycznych;
 - 6) zezwolić na korzystanie z szerokiej gamy pomocy (optycznych, graficznych, dotykowych);
 - 7) w szczególnych wypadkach umożliwić zaliczanie materiału programowego partiami;
 - 8) w geometrii należy wymagać uproszczonych konstrukcji z ograniczoną do koniecznych liczbą linii pomocniczych i konstrukcje geometryczne wykonywać na kartkach większego formatu.
4. Ocenianie uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się dysgrafia, dysleksja, dysortografia, dyskalkulia.
- Podstawą do stosowania zaleceń oceniania uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się jest opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej, systematyczny udział w zajęciach terapii pedagogicznej oraz systematyczna praca własna.
- 1) ocena w głównej mierze powinna dotyczyć poprawności wypowiedzi ustnych i strony merytorycznej prac pisemnych;
 - 2) podczas pisania sprawdzianów należy wydłużyć limit czasu, oceniać na jednakowych prawach brudnopis i czystopis, zastąpić pisanie ze słuchu pisanem z pamięci;
 - 3) nie oceniać czytania głośnego przed zespołem klasowym, głośno powinien czytać tylko tekst uprzednio polecony do opracowania w domu;
 - 4) w przypadku dysgrafii umożliwić uczniowi wykonywanie prac na komputerze, maszynie do pisania lub pismem drukowanym;
 - 5) nieczytelne fragmenty prac odczytywać w indywidualnym kontakcie z uczniem;
 - 6) należy pamiętać, że wypowiedzi ustne są lepszym wskaźnikiem jego umiejętności niż prace pisemne;
 - 7) dziecko z dysleksją wymaga wielu powtórzeń i częstej kontroli rozumienia polecenia, nie należy „wrywać” go do natychmiastowej odpowiedzi;
 - 8) nie oceniać tempa czytania; w zakresie czytania ważne jest to, żeby uczeń opanował na tyle technikę czytania, by mógł zrozumieć tekst;
 - 9) ocena z przedmiotu powinna być oceną ogólną, na którą składają się wszystkie przejawy aktywności, sprawności i umiejętności uczniów możliwe do zaobserwowania z danego przedmiotu;

- 10) prace pisemne należy oceniać za ich wartość merytoryczną, a nie poprawność ortograficzną czy poziom graficzny pisma;
 - 11) należy stosować ocenę opisową, w której zaznacza się nawet drobne postępy ucznia oraz rodzaj błędów i sposób ich poprawy;
 - 12) pisemne sprawdziany powinny ograniczać się do sprawdzanych wiadomości, wskazane jest, zatem stosowanie testów wyboru, zdań niedokończonych, tekstów z lukami – pozwoli to uczniowi skoncentrować się na kontrolowanej tematyce, a nie na poprawności pisania;
 - 13) w przedmiotach ścisłych podczas wykonywania ścisłych operacji wymagających wielokrotnych przekształceń, należy umożliwić dziecku ustne skomentowanie wykonywanych działań. W ocenie pracy ucznia wskazane jest uwzględnienie poprawności toku rozumowania, a nie tylko prawidłowości wyniku końcowego. W przypadku prac pisemnych z przedmiotów ścisłych i im pokrewnych, nauczyciel powinien zwrócić uwagę na graficzne rozplanowanie sprawdzianów – pod treścią zadania powinno być wolne miejsce na rozwiązanie. Pozwoli to uniknąć niepotrzebnych pomyłek przy przepisywaniu zadań na inną stronę np. gubienia, mylenia znaków, cyfr, symboli, tak charakterystycznych dla dzieci z dysleksją.
 - 14) materiał programowy wymagający znajomości wielu wzorów, symboli, przekształceń można podzielić na mniejsze partie. Tam, gdzie jest taka możliwość, pozwolić na korzystanie z gotowych wzorów, tablic itp.;
 - 15) wskazane jest preferowanie wypowiedzi ustnych. Sprawdzanie wiadomości powinno odbywać się często i dotyczyć krótszych partii materiału. Pytania kierowane do ucznia powinny być precyzyjne;
 - 16) złagodzić kryteria wymagań z języków obcych. Uczeń mający problemy z opanowaniem ojczystego języka prawie zawsze ma trudności z mówieniem, rozumieniem, czytaniem i pisanem w języku obcym.
5. Ocenianie ucznia z niepełnosprawnością intelektualną:
- 1) sposób sprawdzania i egzekwowania wiedzy należy dostosować do jego możliwości psychofizycznych, np. nie pytamy ustnie uczniów z trudnościami w artykulacji oraz nie stosujemy sprawdzania w formie pisemnej u uczniów z trudnościami kinestetycznymi;
 - 2) w ocenianiu konieczne jest indywidualne podejście do każdego ucznia zamiast porównywania go z innymi;
 - 3) należy przyglądać się jego postępowi, a nie wyłącznie efektom;
 - 4) uczeń z niepełnosprawnością intelektualną pisze kartkówki sprawdziany, testy i prace klasowe dostosowane do jego możliwości i umiejętności psychofizycznych;
 - 5) w pracach pisemnych należy stosować więcej zadań typu zamkniętego i wyboru, niż otwartych wymagających werbalizacji myśli;
 - 6) stosować jasno i prosto sformułowane polecenia, unikać poleceń wielokrotnie złożonych;
 - 7) zawsze należy upewnić się czy uczeń rozumie polecenie;
 - 8) najczęściej poziom graficzny i ortograficzny pisma nie powinien podlegać ocenie;
 - 9) przygotować taką ilość zadań, aby uczeń miał szansę skończyć sprawdzian razem z klasą lub wydłużyć mu czas jeżeli pracuje szczególnie wolno;
 - 10) z przedmiotów, na których występują duże trudności z percepcją i rozumieniem należy przede wszystkim oceniać wkład pracy, a nie końcowe efekty;
 - 11) należy udzielać wsparcia i pomocy uczniom, którzy są mało samodzielni w swojej pracy, a wiemy, że przygotowywali się do sprawdzianu;
 - 12) ocenie podlega systematyczność pracy;

- 13) w codziennej pracy można stosować ocenę opisową, jako formę wspierania ucznia w jego wysiłkach oraz nagradzać za różnego rodzaju formy aktywności, szczególnie samodzielnej i związanej z tematem lekcji;
 - 14) umożliwienie przez nauczyciela zdobycia ocen za prace dodatkowe;
 - 15) ocenianie powinno koncentrować się na możliwościach, mocnych stronach i przyroście kompetencji zawsze jednak w indywidualnym wymiarze;
6. Ocenianie ucznia z obniżonymi możliwościami intelektualnymi.
- 1) w ocenianiu należy uwzględnić aktualną opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, która szczegółowo określa rodzaj dostosowania i sprawdzania wiedzy z poszczególnych przedmiotów;
 - 2) czynnikami, które podlegają ocenie jest wkład pracy i motywacja; w indywidualnych przypadkach wskazane jest naprowadzenie ucznia na właściwy tor myślowy, szczególnie u uczniów mających trudności z uogólnianiem i samodzielną pracą;
 - 3) w związku z wolnym tempem pracy wydłużyć czas wykonywania sprawdzianów;
 - 4) oceniać z mniejszych partii materiału, mniej obszernych zadań i o mniejszym stopniu trudności;
 - 5) z powodu trudności z przywoływaniem z pamięci odległych partii materiału należy często utrzymywać wiedzę i odpytywać na bieżąco;
 - 6) wydłużyć uczniowi czas na przeczytanie lektury szkolnej;
 - 7) formułować pytania w formie zdań o prostej konstrukcji powołujących się na ilustrujące przykłady;
 - 8) często podchodzić do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowej pomocy, wyjaśnień;
 - 9) należy zezwolić na dokończenie w domu niektórych prac wykonywanych na lekcjach
 - 10) dyktanda przeprowadzać indywidualnie w wolniejszym tempie, gdyż dzieci te często nie nadążają za klasą;
 - 11) potrzeba większej ilości czasu i powtórzeń na opanowanie materiału.
7. Ocenianie ucznia z ADHD, zaburzeniami emocji i zachowania, z nadpobudliwością ruchową oraz zaburzeniami koncentracji uwagi.
- 1) sposób sprawdzania wiedzy należy dostosować do możliwości percepcyjnych dziecka; należy pamiętać, że istotne zaburzenia emocji i zachowania mają wpływ na zapamiętywanie i późniejsze odtwarzanie zdobytej wiedzy,
 - 2) oceniamy wartość merytoryczną prac, a nie zachowanie ucznia,
 - 3) jeżeli widzimy dużą ilość wolnych miejsc np. w teście dopytujemy ucznia, istnieje, bowiem możliwość, że nie doczytał do końca zadania, ale zna odpowiedź na pytanie,
 - 4) sprawdzanie wiadomości można podzielić na mniejsze partie materiału do zaliczenia lub należy stosować przerwy w trakcie sprawdzianu, aby uczeń miał szansę odreagować napięcie z nim związane,
 - 5) ilość materiału do sprawdzenia dostosowujemy do aktualnych możliwości psychofizycznych ucznia,
 - 6) zawsze należy upewnić się czy uczeń rozumie polecenie,
 - 7) z uwagi na labilność nastoju lub rozproszenie uwagi należy dostosować warunki sprawdzania wiedzy: sala wyciszona, uboga w różnego rodzaju bodźce rozprasające uwagę,
 - 8) należy stosować jasno i prosto sformułowane polecenia, unikać poleceń wielokrotnie złożonych; można polecenie rozbić na kilka prostych samodzielnych zadań,
 - 9) często komentować postępy ucznia i w miarę możliwości eliminować testy obejmujące duży zakres materiału, gdyż w przypadku uczniów z ADHD nie mają one żadnej wartości edukacyjnej i nie odzwierciedlają prawdziwej wiedzy tych uczniów,

- 10) przy ocenianiu zadań zwracać uwagę na jakość, a nie ilość – „mniej a dokładniej” odnosi lepsze skutki niż „więcej”, gdyż duża liczba czynności powoduje u takich dzieci „bylejakość” ich wykonania,
 - 11) jasno formułować swoje oczekiwania i prezentować kryteria oceniania,
 - 12) doceniać włożony w pracę wysiłek,
 - 13) uczeń może mieć podzielone zadania na etapy oraz wydłużony czas pisania sprawdzianu,
 - 14) należy rozważyć rozłożenie materiału sprawdzianu na mniejsze części oraz możliwość odpowiedzi ustnej zamiast testów,
 - 15) jeżeli istnieje taka konieczność, można dać dziecku więcej czasu na wykonanie zadania,
 - 16) nie karać ucznia za objawy.
8. Ocenianie ucznia z zaburzeniami komunikacji językowej.
- 1) w ocenie należy uwzględnić trudności w poprawnym formułowaniu zdań, zarówno w formie pisemnej jak i ustnej;
 - 2) sposób sprawdzania wiedzy należy dostosować do możliwości percepcyjnych dziecka;
 - 3) w pracach pisemnych należy stosować więcej zadań typu zamkniętego i wyboru, niż otwartych wymagających werbalizacji myśli;
 - 4) sposób sprawdzania i egzekwowania wiedzy należy dostosować do jego możliwości psychofizycznych, np. nie pytamy ustnie uczniów z trudnościami w artykulacji oraz unikamy sprawdzania w formie pisemnej otwartej.
9. Ocenianie ucznia przewlekle chorego.
- 1) przy ocenianiu ucznia przewlekle chorego należy przede wszystkim dostosować formy sprawdzania wiedzy do jego aktualnego stanu zdrowia;
 - 2) z uwagi na utrudnienia związane z wolniejszym funkcjonowaniem procesów poznawczych dostosować metody sprawdzania wiedzy do możliwości ucznia
 - 3) przy wyznaczaniu zadań do oceny należy uwzględnić szybszą męczliwość ucznia;
 - 4) należy uwzględnić rodzaj schorzenia, przyjmowane leki, powodujące określone trudności w funkcjonowaniu szkolnym;
 - 5) w uzasadnionych przypadkach można przesunąć termin sprawdzianu; np. uczeń źle funkcjonuje w godzinach rannych, pytamy go lub robimy sprawdzian w dniu, gdy lekcja odbywa się później;
10. Ocenianie ucznia niepełnosprawnego ruchowo.
- 1) nauczyciel danego przedmiotu ocenia osiągnięcia edukacyjne ucznia niepełnosprawnego w odniesieniu do stopnia realizacji przez niego dostosowanego programu;
 - 2) prace pisemne z języka polskiego oceniane są głównie pod kątem poprawności stylistycznej i gramatycznej. Błędy ortograficzne są zaznaczane, ale nie mają zasadniczego wpływu na ocenę;
 - 3) prace pisemne z przedmiotów innych niż język polski oceniane są pod kątem zawartych w nich wiadomości i treści. Błędy ortograficzne i gramatyczne oraz językowe nie mają wpływu na ocenę;
 - 4) uczeń niepełnosprawny ma prawo odpowiadać ustnie, jeśli wolne tempo pisania uniemożliwia mu płynne realizowanie zadań podczas sprawdzianu czy kartkówki. Wówczas uczeń odpowiada pod koniec lekcji z danego materiału obejmującego sprawdzian lub umawia się z nauczycielem przedmiotu na inny termin;
 - 5) podczas kartkówek uczeń niepełnosprawny ma wydłużony czas pisania, dostosowany do jego potrzeb;
 - 6) przy ustalaniu oceny z wychowania fizycznego, techniki, plastyki i muzyki w odniesieniu do uczniów niepełnosprawnych należy brać pod uwagę wysiłek

wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć;

- 7) uwzględnić możliwość wyrównywania braków po okresie absencji, umożliwić uczniowi zaliczanie materiału partiami;
 - 8) stosować ułatwienia „techniczne” podczas pisania (dla dzieci z niedowładami spastycznymi rąk, z zaburzeniami motoryki małej, z ruchami mimowolnymi) – np. pisanie na większym formacie, grubszym mazakiem, używanie specjalnych nakładek na ołówek czy długopis;
 - 9) gdy trudności w pisaniu są bardzo duże zezwolić na posługiwanie się pomocami (komputerem, klockami literowymi, kartonikami z literami, sylabami, wyrazami) lub na korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego;
 - 10) sprawdzanie wiadomości należy podzielić na mniejsze partie materiału do zaliczenia lub należy zmniejszyć ilość zadań, aby uczeń miał szansę udzielić poprawnych odpowiedzi;
 - 11) należy pamiętać, że wypowiedzi ustne mogą być lepszym wskaźnikiem umiejętności niż prace pisemne.
11. Ocenianie ucznia z autyzmem lub zespołem Aspergera.
- 1) ocena osiągnięć ucznia powinna uwzględniać nie tyle efekt, ile wysiłek włożony w pracę, zaangażowanie;
 - 2) przy sprawdzaniu wiedzy wykorzystywać bardziej formę testową niż opisową;
 - 3) w razie potrzeby zadać uczniowi dodatkowe pytania;
 - 4) wspierać w nabywaniu umiejętności w zakresie „funkcji wykonawczych”, takich jak umiejętności organizacyjne i umiejętności uczenia się;
 - 5) oceniać w oparciu o tzw. pozytywne wzmocnienia — pochwały, nagradzanie, pozytywną więź;
 - 6) wdrażać i oczekiwać od ucznia przestrzegania zasad panujących w szkole;
 - 7) w ocenianiu uwzględnić duży poziom przeżywanego stresu;
 - 8) w ocenianiu oddzielać te obszary, w których trudności wynikają z zaburzeń;
 - 9) dostosować zadawane prace do możliwości ucznia;
 - 10) nie karać dziecka, gdy jest nieprzygotowane do lekcji, bo nie miało zapisanych wszystkich niezbędnych informacji, w takiej sytuacji należy umożliwić oddanie pracy lub zaliczenie w dodatkowym terminie;
 - 11) z uwagi na wolne tempo pracy wydłużyć czas sprawdzianów lub zmniejszyć ilość zadań.
12. Ocenianie ucznia szczególnie uzdolnionego.
- 1) pracując z uczniem zdolnym należy systematycznie i na bieżąco monitorować wzrost jego umiejętności;
 - 2) podstawowym kryterium oceny z języka obcego powinno być osiągnięcie przez ucznia efektu komunikacyjnego zgodnego z jego intencją i sytuacją;
 - 3) do kontroli wyników nauczania należy stosować gotowe materiały testujące, jak też testy samodzielnie opracowane przez nauczyciela. Dzięki temu nauczyciel może oszacować wyniki stosowanych strategii, a uczeń otrzymuje informację o swoich mocnych i słabych stronach;
 - 4) ocena powinna być połączona ze słownym omówieniem przez nauczyciela osiągniętego przez ucznia poziomu umiejętności;
 - 5) oceniając ucznia należy uwzględnić jego udział w konkursach przedmiotowych, olimpiadach, zawodach sportowych na terenie szkoły i poza nią;
 - 6) nagradzać ucznia oceną z wiadomości wykraczających poza podstawę programową i wiedzę nabywaną w szkole.
13. Ocenianie ucznia niedostosowanego społecznie lub zagrożonego niedostosowaniem.

- 1) nauczyciele przedmiotów starają się w miarę możliwości zauważać i doceniać „plusem” lub pochwałą słowną każdorazowy przejaw aktywności;
 - 2) należy oceniać zaangażowanie i wkład pracy ucznia w lekcję;
 - 3) pozytywnie oceniać zachowania prospołeczne;
 - 4) przy ocenie odpowiedzi ustnej śledzić tok rozumowania ucznia i umożliwić poprawę błędów;
 - 5) angażować ucznia w pracę w grupach i pozytywnie oceniać jego współpracę z innymi uczniami i wywiązywanie się z powierzonych mu zadań;
 - 6) w celu zmotywowania ucznia odpytywać z mniejszych partii materiału;
 - 7) umożliwić uczniowi wyrównanie braków programowych.
14. Ocenianie ucznia z sytuacją kryzysową lub traumą.
- 1) odpytywać ucznia z mniejszych partii materiału, po wcześniejszym wskazaniu jego zakresu;
 - 2) w szczególnych sytuacjach umożliwić odpowiadanie, pisanie sprawdzianów i kartkówkę w innym terminie;
 - 3) oceniać w oparciu o tzw. pozytywne wzmocnienia — pochwały, nagradzanie, pozytywną więź;
 - 4) w ocenianiu uwzględnić duży poziom przeżywanego stresu; szybszą męczliwość, brak koncentracji lub przyjmowane leki;
 - 5) umożliwić uczniowi wyrównanie braków związanych z wystąpieniem sytuacji kryzysowej;
 - 6) przy ocenianiu ucznia dotkniętego traumą należy przede wszystkim dostosować formy sprawdzania wiedzy do jego aktualnych możliwości psychofizycznych.
15. Ocenianie ucznia z niepowodzeniami edukacyjnymi.
- 1) umożliwić uczniowi wyrównanie braków programowych;
 - 2) odpytywać z małych partii materiału;
 - 3) uwzględniając trudności dziecka zadawać mniejszą ilość zadań domowych i o prostszej formie, za to regularnie je sprawdzać;
 - 4) sprawdziany konstruować tak aby uczeń wiedział, na jaką ocenę są poszczególne zadania;
 - 5) umożliwić uczniowi zdobywanie dodatkowych ocen (referaty, dodatkowe zadania, projekty itp.);
 - 6) jeśli to możliwe zezwolić uczniowi na zdawanie wybranych partii materiału;
 - 7) należy stosować ocenę opisową, w której zaznacza się nawet drobne postępy ucznia oraz rodzaj błędów i sposób ich poprawy;
 - 8) ocena osiągnięć ucznia powinna uwzględniać nie tylko efekty, ale wysiłek włożony w pracę, zaangażowanie i drobne postępy;
 - 9) częściej sprawdzać zeszyty szkolne ucznia, ustalić sposób poprawy błędów, czuwać nad wnikliwą ich poprawą, oceniać poprawność i sposób wykonania prac;
 - 10) w ocenie pracy ucznia wskazanie jest uwzględnienie poprawności toku rozumowania, a nie tylko prawidłowości wyniku końcowego.
16. Ocenianie ucznia z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego, kontaktami środowiskowymi.
- 1) w codziennej pracy można stosować ocenę opisową, jako formę wspierania ucznia w jego wysiłkach oraz nagradzać za różnego rodzaju formy aktywności, szczególnie samodzielnej i związanej z tematem lekcji;
 - 2) czynnikami, które podlegają ocenie jest wkład pracy i motywacja; w indywidualnych przypadkach wskazane jest naprowadzenie ucznia na właściwy tor myślowy, szczególnie u uczniów mających trudności z uogólnianiem i samodzielną pracą;
 - 3) w celu motywowania ucznia umożliwić zdobywanie ocen za dodatkowe zadania;

- 4) nagradzać każdy przejaw aktywności ucznia podczas lekcji;
 - 5) uwzględniając trudności dziecka zadawać mniejszą ilość zadań domowych i o prostszej formie, za to regularnie je sprawdzać;
 - 6) z uwagi na trudne warunki bytowe dziecka nie oceniać negatywnie za brak podręczników i ćwiczeń – udostępnić uczniowi ich ksero aktualnie przerabianych treści;
 - 7) odpytywać częściej, ale z mniejszych partii materiału, zaznaczając jednocześnie uczniowi jego zakres.
17. Ocenianie ucznia z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.
- 1) przy ocenianiu ucznia należy uwzględnić różnice programowe oraz możliwość występowania braków, należy, zatem umożliwić uczniowi stopniowe zaliczanie materiału;
 - 2) stosować jasno i prosto sformułowane polecenia;
 - 3) odpytywać ustnie i pisemnie z mniejszych partii materiału;
 - 4) zawsze należy się upewnić czy uczeń rozumie polecenie;
 - 5) umożliwić uczniowi zdobycia ocen za dodatkowe prace;
 - 6) przy ocenianiu prac uczniów kształcących się wcześniej zagranicą nie uwzględniać błędów gramatycznych, pisowni oraz wynikających z małego zasobu słownictwa;
 - 7) ocena osiągnięć ucznia powinna uwzględniać nie tylko efekty, ale wysiłek włożony w pracę, zaangażowanie i drobne postępy.